

Grænser for gratis arbejde

Studerende bidrager til samfundets vækst og udvikling – ved at deltage på arbejdsmarkedet under studierne, ved at styrke kompetencerne ved studierelevant arbejde, og ved at blive færdig til arbejdsmarkedet som en dygtig kandidat uden unødvendige forsinkelser. Men det er dumt at arbejde så meget, at studierne forsinkes. Og det er dumt at arbejde gratis. Det er desværre SU-systemets tilbud til dagens studerende.

Af Anders Carøe Bylling, formand for DJØF Studerende

Man kan ikke være i tvivl om den politiske målsætning: Danmark skal være et førende videnssamfund, hvor højtuddannet arbejdskraft værner om velfærdssamfundet i dets møde med globaliseringens udfordringer. Det fremgår bl.a. af regeringsgrundlaget ”Mulighedernes samfund”, hvor det også understreges, at 50 % af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse, heraf en betragtelig del en lang videregående uddannelse. Der er med andre ord fokus på højt kvalificeret arbejdskraft – og det med rette. Men hvordan sikres de høje kvalifikationer bedst, og hvordan ansføres den kommende arbejdsstyrke til at erhverve dem? En søgen efter svarene på disse spørgsmål kan med fordel tage afsæt i sammenhængen mellem studieliv og studieøkonomi.

En studerende modtager en SU på 5.007 kr. pr. mdr. før skat. Til sammenligning modtager en kontanthjælpsmodtager over 25 år 9.219 kr. pr. mdr. Ræsonnementet bag dette skel er vanskeligt at få øje på. Men de to satser er heller ikke udtryk for hele sandheden. For en studerende tjener typisk penge ved siden af studiet og opnår dermed en højere levestandard end SU-en alene sikrer. En undersøgelse fra Videnskabsministeriet påpeger, at 75 % af de universitetsstuderende på bachelorniveau har erhvervsarbejde, og dette i et omfang, der bevirker, at lønindkomsten overstiger SU-indkomsten.

Men bidraget fra erhvervsarbejde ændrer ikke ved, at studielivet er underlagt meget stramme økonomiske vilkår. I en undersøgelse foretaget af DJØF tilkendegiver mere end 2/3 af de studerende, at de efter afholdelse af faste udgifter har under 2.000 kr. om måneden til mad og tøj mv.. Andre har endnu mindre. Og det er vel at mærke, når en evt. indtægt fra studiejob er talt med. Erhvervsarbejde er derfor ikke en mulighed for at forsøde livet med cafébesøg og biografture. Det er en nødvendighed, hvis den enkelte studerende skal have tag over hovedet, bøger til at blive klogere af, mad på bordet og tøj på kroppen.

Der er to veje at gå for at give de studerende mulighed for at leve blot tåleligt. Enkelt og rationelt kunne man regulere SU-en i takt med lønudviklingen. Man har gjort det modsatte, så den har et efterslæb. Men den studerende kan jo også løfte blikket fra studiebøgerne for i endnu større grad at tage del i arbejdsmarkedet. Denne arbejdsomme tanke synes at besjæle regeringen.

Problemet er bare, at SU-en modregnes 100 %, når man har tjent, hvad der svarer til løn for ca. 12½ time om ugen efter overenskomsten, som staten bruger i de studierelevante jobs. Så rammer man nemlig fribeløbet og arbejder de efterfølgende timer gratis. Det har regeringen heldigvis også opdaget, og foreslår at regulere fribeløbet, så det kan rumme ca. 15 timers arbejde om ugen. Det er fornuftigt, når man nu ikke vil regulere SU-en. Men det er ufornuftigt at insistere på, at ville ansætte studerende i mere end 15 timer om ugen i statens egne studentersjob. Resultatet er, at de studerende arbejder gratis for staten.

Videnskabsminister Helge Sander peger på analyser, der viser, at der er en positiv sammenhæng mellem et 'vist omfang' af erhvervsarbejde, lavt frafald, god startløn og høj beskæftigelse. Ministeren mener altså, at det så er i orden at arbejde gratis. Men selvsamme analyser viser klart, at et 'vist omfang' må fastlægges til maksimalt 15 timer. Ellers er effekten, at studietiden forlænges, eksamensresultaterne forringes - og i værste fald at studiet helt droppes.

DJØF anser det derfor for helt centralt, at regeringens lydhørhed over for erhvervsarbejdets goder følges af den samme lydhørhed over for dets farer. Og DJØF mener naturligvis, at det er helt paradoksalt, at de studerende skal levere det skadelige merarbejde gratis.

Pointen er altså, at den legitime iver efter hænder på arbejdsmarkedet ikke må vinde over et krav om, at den studerende har tid til og mulighed for at fokusere på den faglighed, som det kommende arbejdsliv skal grundlægges på. Det er nemlig rigtig dyrt at ofre fagligheden. Hvis Danmarks skal være det førende videnssamfund, er det uholdbart, hvis de, der skal være de fremmeste vidensarbejdere, kun har et deltidsstudium som faglig ballast. Et universitetsstudium udgør 5-6 år, der er helt afgørende for det videre livs- og karriereforløb. Det er i løbet af disse år, at den enkeltes arbejdsevne skal kvalificeres til at møde de mangeartede krav, et videnssamfund stiller til sin arbejdsstyrke. Dette kræver tid, og det kræver et fokus, som kun de allerfærreste kan opretholde, hvis et langt mere håndgribeligt studiejob bestandigt afbryder eller sågar dominerer tankerækken.

Det er derfor afgørende, at de studerende får den tid til studiet, de behøver for at blive kvalificerede og færdige. DJØF anbefaler derfor et samlet perspektiv, hvor man for det første fastsætter en fribeløbsgrænse for SU, der svarer til den lønindtjening, en studerende har ved 15 timers studiejob pr. uge med en timeløn, der svarer til aftalerne om studenterlønnen. For det andet anbefaler DJØF studenterjobs på maksimalt 15 timer om ugen. Og staten bør selvfølgelig være den nærmeste til at følge ordningen, som også kunne indbygges i kommunernes praksis, fx i de glimrende initiativer for studierelevante jobs til alle studerende, som Århus og Odense kommuner arbejder med.

Med de aktuelle politiske forhandlinger om fribeløbsgrænsen for SU har politikerne nu chancen for at skabe en klar sammenhæng mellem de økonomiske vilkår, SU-systemet giver de studerende, og den viden, vi har om, hvordan den bedst mulige sammenhæng mellem studie- og erhvervsarbejdsliv skabes. DJØF opfordrer stærkt til, at denne chance gribes.